

Vragen in antwoord op en ter verdieping van de *Relatio Synodi*

Voorafgaande vraag met betrekking tot alle onderdelen van de Relatio Synodi

Strookt de beschrijving van de verschillende gezinssituaties in de Relatio Synodi met wat er vandaag in Kerk en samenleving leeft? Welke ontbrekende aspecten moeten er nog aan toegevoegd worden?

Vragen over deel I

Het luisteren: de context en de uitdagingen voor het gezin

Zoals aangegeven in de inleiding (1-4), was de Buitengewone Synode gericht aan alle gezinnen overal ter wereld, met het verlangen hun vreugde, strijd en hoop te delen. Tegelijkertijd wilde de synode terdege rekening houden met de vele christelijke gezinnen die trouw hun roeping beleven en hen bemoedigen om zich nog resoluter te engageren in de Kerk, net op het moment dat die “naar buiten is gericht”, en om zichzelf te herontdekken als een niet te negeren drager van de evangelisatie, en dit vooral door voor die gezinnen en voor de gezinnen die het lastig hebben het “verlangen naar een gezin” te voeden. Dat verlangen blijft nog altijd heel levendig en vormt de basis voor de overtuiging dat een werkzame verkondiging van de kernboodschap van het evangelie noodzakelijkerwijze “vertrekt vanuit het gezin”.

De nieuwe weg die de Buitengewone Synode heeft uitgezet, sluit aan bij de bredere kerkelijke context die paus Franciscus uittekende in zijn exhortatie *Evangelii Gaudium*, namelijk te vertrekken vanuit de “periferie van het leven”, met een pastoraal die gekenmerkt wordt door de “cultuur van de ontmoeting” en die in staat is Gods gratuite werk te herkennen, ook buiten de gebruikelijke schema’s, en vol vertrouwen achter de idee van een “veldhospitaal” te gaan staan, een beeld dat zo toepasselijk is in de verkondiging van Gods barmhartigheid. De paragrafen van het eerste deel van de *Relatio Synodi* vormen een antwoord op deze uitdagingen en leveren het concrete referentiekader voor de werkelijke situatie van de gezinnen waarbinnen de reflectie moet gebeuren.

De hierna voorgestelde vragen verwijzen expliciet naar de aspecten van het eerste deel van de *Relatio Synodi*. Ze zijn bedoeld om de Bisschoppenconferenties met het nodige realisme te helpen bij hun reflectie en om te vermijden dat hun antwoorden zouden worden geformuleerd volgens de schema’s en de perspectieven eigen aan een pastoraal die niets anders doet dan de doctrine toepassen, waarmee ze de besluiten van de Buitengewone Assemblee van de Bisschoppensynode niet zouden respecteren en waardoor hun reflectie te ver zouden afwijken van het al eerder uitgestippelde pad.

De socioculturele context (5-8)

1. Wat zijn lopende initiatieven en welke zijn er voorzien in verband met de uitdagingen waarvoor de culturele veranderingen het gezin plaatsen (cf. Relatio Synodi, 6-7)? Welke initiatieven mikken op het reveil van Gods aanwezigheid in het leven van de gezinnen? Welke hebben te maken met de opvoeding en de uitbouw van stevige interpersoonlijke relaties? Welke met het bevorderen van een sociale en economische politiek die nuttig is voor het gezin? Welke initiatieven helpen de moeilijkheden oplossen die verbonden zijn met de aandacht voor de kinderen, senioren en zieke gezinsleden? Welke initiatieven worden genomen om het hoofd te kunnen bieden aan de meer specifieke context waarin de lokale Kerk leeft?

2. Welke onderzoeksinstrumenten worden momenteel gebruikt voor de analyse van de huidige antropologische en culturele veranderingen en wat zijn de belangrijkste positieve of negatieve resultaten? (cf. RS 5) Ziet men in de resultaten de mogelijkheid om gemeenschappelijke elementen in het culturele pluralisme te ontdekken?

3. Hoe kiest de Kerk ervoor om behalve via de verkondiging en de aanklacht van onrecht, 'als Kerk' aanwezig te zijn en gezinnen in extreme situaties nabij te zijn? (cf. RS 8) Welke vormingsstrategieën gebruikt de Kerk om dat soort situaties te voorkomen? Wat kan gedaan worden om gelovige gezinnen en diegenen die trouw zijn aan de huwelijksband te ondersteunen en te versterken?

4. Hoe reageert de Kerk in haar pastoraal op de verspreiding van het culturele relativisme in een gesecculariseerde samenleving en op de erop volgende verwerping door veel mensen van het gezinsmodel gevormd door een man en een vrouw, met elkaar verenigd door de huwelijksband en ontvankelijk voor nieuw leven?

Het belang van het gevoelsleven (9-10)

5. Hoe en met welke activiteiten engageren christelijke gezinnen zich om voor de jongere generaties te getuigen van de ontwikkeling en de groei van een affectief leven? (cf. RS 9-10) Hoe kan in dit opzicht de vorming van gewijde bedienaars verbeterd worden? Welk specifiek gekwalificeerd personeel is het dringendst nodig in de pastorale zorg?

Pastorale uitdagingen (11)

6. *In hoeverre en met welke middelen richt de gewone pastorale zorg zich tot de mensen die zich van de Kerk hebben verwijderd? (cf. RS 11) Welke operationele richtlijnen zijn beschikbaar om het “verlangen naar een gezin” op te wekken en te waarderen, een verlangen dat door de Schepper is gezaaid in het hart van elke mens en dat zeker leeft bij de jongeren, zelfs bij die jongeren die in gezinssituaties leven die helemaal niet beantwoorden aan de christelijke visie? Hoe reageren zij op de inspanningen van de Kerk in haar zending naar hen? Hoe wijd verspreid is het natuurlijke gezin bij de niet-gedoopten, ook in verband met het verlangen bij jongeren om een gezin te vormen?*

Vragen over Deel II

De blik op Christus: het evangelie van het gezin

Het evangelie van het gezin, door de Kerk sinds de tijd van Christus' openbaring trouw bewaard, neergeschreven en overgeleverd, moet hier en nu met nieuwe vreugde en hoop verkondigd worden, de blik onophoudelijk naar Jezus Christus gericht. De roeping en de zending van het gezin krijgen ten volle gestalte in de orde van de schepping die evolueert in de orde van de Verlossing, zoals samengevat in de wens van het Concilie: “Laten de gehuwden zelf, geschapen naar het beeld van de levende God en geroepen tot waarachtige interpersoonlijkheid, één zijn in gelijke hartelijke liefde, één ook van geest en één in wederzijdse heiliging, opdat zij in het voetspoor van Christus, bron van alle leven, in en door de offers en vreugden van hun roeping, door hun trouwe liefde getuigen zijn van dat liefdesmysterie dat de Heer aan de wereld heeft geopenbaard door zijn dood en verrijzenis” (*Gaudium et Spes*, 52; cf. Catechismus van de Katholieke Kerk 1533-1535).

In het licht hiervan willen de vragen die de *Relatio Synodi* oproept de pastores en het godsvolk aanzetten tot een betrouwbare en moedige respons in een vernieuwde verkondiging van het evangelie van het gezin.

Kijken naar Jezus en de goddelijke pedagogie in de heilsgeschiedenis (12-14)

Ingaand op de uitnodiging van paus Franciscus kijkt de Kerk naar Christus' blijvende waarheid en onuitputtelijke nieuwheid, die ook hun licht werpen op het gezin. "Christus is het 'eeuwige evangelie' (Apk 14, 6) en Hij is 'dezelfde, gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid' (Heb 13, 8), maar zijn rijkdom en schoonheid zijn onuitputtelijk. Hij is altijd jong en een onophoudelijke bron van nieuwheid" (*Evangelii Gaudium*, 11).

7. De blik op Christus opent nieuwe mogelijkheden. "Elke keer opnieuw als we terugkeren naar de bron van de christelijke ervaring, openen zich nieuwe wegen en onverwachte mogelijkheden (RS 12). Hoe wordt het onderricht vanuit de Schrift gebruikt in de gezinspastoraal? Op welke manier voedt de blik op Christus een moedige en betrouwbare gezinspastoraal?"

8. Welke waarden van het huwelijk en het gezin denken jongeren en gehuwde koppels in hun leven te kunnen realiseren? Onder welke vorm? Zijn er bepaalde waarden die sterker belicht kunnen worden? (cf. RS 13) Welke zondige aspecten moeten vermeden of overwonnen worden?"

9. Welke menselijke pedagogie moet de Kerk overwegen om – in harmonie met de goddelijke pedagogie – beter te kunnen begrijpen wat er van haar pastoraal wordt vereist met het oog op het rijpingsproces binnen het leven van een koppel zodat het kan groeien naar een toekomstig huwelijk? (cf. RS 14)

10. Wat wordt gedaan om de grootsheid en schoonheid van de gave van onverbrekelijkheid aan te tonen en wel op zo'n manier dat het verlangen wordt opgewekt haar te beleven en steeds verder op te bouwen? (cf. RS 14)

11. Op welke manier kunnen we mensen helpen begrijpen dat de relatie met God in staat is de zwakheden die inherent zijn aan huwelijksrelaties te overwinnen? (cf. RS 14) Hoe kunnen mensen getuigen dat Gods zegen elk authentiek huwelijk vergezelt? Hoe kunnen ze tonen dat de genade van het sacrament gehuwde koppels hun leven lang ondersteunt?"

Het gezin in Gods heilsplan (15-16)

Volgens het scheppingsplan krijgt de roeping tot liefde tussen man en vrouw haar volle verwezenlijking vanuit het paasmysterie van Christus de Heer die, in totale zelfgave, de Kerk tot zijn mystieke lichaam maakt. Het christelijke huwelijk, puttend uit Christus' genade, wordt op die manier het pad waarop zij die daartoe geroepen zijn, op weg gaan naar de vervolmaking van de liefde, die de heiligheid is.

12. Hoe kunnen mensen geholpen worden te begrijpen dat het christelijke huwelijk overeenstemt met Gods oorspronkelijke plan en dat het dus een vervulling is en geen beperking? (cf. RS 13)

13. *Hoe kan het gezin worden opgevat als 'huiskerk' (cf. Lumen Gentium, 11), subject en object van het evangeliserende werk in dienst van het Rijk Gods?*

14. *Hoe kan het bewustzijn van het missionaire engagement van het gezin worden bevorderd?*

Het gezin in de kerkelijke documenten (17-20)

Het kerkelijke leergezag met al zijn rijkdom zou beter bekend moeten zijn bij het godsvolk. Een huwelijksspiritualiteit wordt gevoed door het voortdurende onderricht van de Herders die zorg dragen voor hun kudde en kan rijpen dankzij de onophoudelijke aandacht voor Gods woord, de sacramenten van het geloof en de naastenliefde.

15. *De Heer kijkt met liefde naar het christelijke gezin en in en door Hem groeit het als een authentieke gemeenschap van leven en liefde. Hoe kan een gezinsspiritualiteit worden ontwikkeld en hoe kunnen gezinnen plaatsen van nieuw leven in Christus worden? (cf. RS 21)*

16. *Hoe kunnen initiatieven op het vlak van catechese ontwikkeld en bevorderd worden die de kerkelijke leer over het gezin bekend maken en helpen beleven, met daarbij vooral aandacht voor het overbruggen van de eventuele kloof tussen wat geleerd en beleefd wordt, en door wegen van bekering voor te stellen?*

De onverbreekelijkheid van het huwelijk en de vreugde van het samenleven (21-22)

“De waarachtige huwelijksliefde wordt aldus in de goddelijke liefde opgenomen en zij wordt geleid door en verrijkt met de verlossingskracht van Christus en de heilskracht van de Kerk: zo is zij daadwerkelijk een levensweg naar God toe en worden de echtgenoten in hun hoge vaderlijke en moederlijke opdracht geholpen en gesterkt. Daarom worden de christelijke echtgenoten tot de plichten en waardigheid van hun levensstaat door een speciaal sacrament gesterkt en er als het ware door geconsacreerd; in kracht daarvan komen zij, bezielde met de geest van Christus, op grond waarvan heel hun leven wordt gedragen door het geloof, de hoop en de liefde, door de vervulling van hun huwelijks- en gezinsplichten geleidelijk tot eigen zelfvoltooiing en wederzijdse heiliging en, juist daardoor, samen tot de verheerlijking van God” (*Gaudium et Spes*, 48).

17. *Welke initiatieven zouden kunnen helpen om de waarde van het onverbreekelijke en vruchtbare huwelijk als de weg naar een volledige persoonlijke vervulling te begrijpen? (cf. RS 21)*

18. *Wat kan er worden gedaan om aan te tonen dat het gezin op velerlei manieren een unieke plaats is om de vreugde van het menselijke bestaan te ervaren?*

19. *Door opnieuw aan te knopen met een oude kerkelijke traditie heeft het Tweede Vaticaans Concilie zijn waardering voor het natuurlijke huwelijke uitgedrukt. In welke*

mate erkennen de diocesane pastorale diensten de waarde van die volkse wijsheid als fundamenteel voor de cultuur en de samenleving? (cf. RS 22)

Waarheid en schoonheid van het gezin en barmhartigheid tegenover gebroken en kwetsbare gezinnen (23-28)

Na hun beschouwing over de schoonheid van geslaagde huwelijken en sterke gezinnen en het uitspreken van waardering voor het genereuze getuigenis van zij die trouw zijn gebleven aan de huwelijksband, ook al zijn ze door hun echtgenoot aan hun lot overgelaten, hebben de synodevaders zich afgevraagd – op een open en moedige manier maar niet zonder bezorgdheid noch voorzichtigheid – hoe de Kerk moet aankijken tegen katholieken die alleen voor de wet zijn gehuwd, die ongehuwd samenleven en zij die na een geldig huwelijk gescheiden en voor de wet hertrouwd zijn.

Zich bewust van de vanzelfsprekende grenzen en onvolmaaktheden die eigen zijn aan zoveel verschillende situaties, hebben de synodevaders de positieve zienswijze van paus Franciscus overgenomen. Hij stelt dat “wij – zonder tekort te doen aan het evangelische ideaal – barmhartig en geduldig de mensen moeten begeleiden in de verschillende fasen van hun groeiproces als mens, dag na dag” (*Evangelii Gaudium*, 44).

20. Hoe kunnen we mensen helpen begrijpen dat niemand uitgesloten wordt van Gods barmhartigheid? Hoe kan deze waarheid uitdrukking vinden in de pastorale omgang met gezinnen, in het bijzonder met gebroken en kwetsbare gezinnen? (cf. RS 28)

21. Hoe kunnen de gelovigen tegenover de mensen die nog niet ten volle de gave van Christus' liefde begrepen hebben een houding van ontvankelijkheid aannemen en een betrouwbare begeleiding aanbieden, zonder ooit te verzaken aan de verkondiging van de eisen van het evangelie? (cf. RS 24)

22. Hoe kan ervoor worden gezorgd dat man en vrouw in verschillende vormen van relatie – waarin menselijke waarden aanwezig kunnen zijn – een gevoel van respect, vertrouwen en bemoediging kunnen ervaren van de Kerk om te groeien in het goede en geholpen kunnen worden om te komen tot de volheid van het christelijke huwelijk? (cf. RS 25)

Vragen over Deel III

Debat: pastorale perspectieven

Bij het uitdiepen van het derde deel van de *Relatio Synodi* is het belangrijk zich te laten leiden door de pastorale benadering waarmee op de Buitengewone Synode een begin werd gemaakt en die gebaseerd is op het Tweede Vaticaans Concilie en het leergezag van paus Franciscus. De Bisschoppenconferenties hebben de verantwoordelijkheid om de grondige studie van dit deel voort te zetten en te onderzoeken hoe ze daarbij op de meest gepaste manier alle niveaus van de plaatselijke Kerken kunnen betrekken. Zo wordt voorzien in een concrete inbreng vanuit hun specifieke situaties. Alles moet eraan gedaan worden om niet opnieuw vanaf nul te moeten vertrekken, maar de weg die de Buitengewone Synode al heeft afgelegd als vertrekpunt te nemen.

Het evangelie van het gezin verkondigen vandaag, in verschillende contexten (29-38)

Omwille van de noden van het gezin en, tegelijkertijd van de vele en complexe uitdagingen in onze hedendaagse wereld, heeft de synode het belang onderstreept van een krachtige en vernieuwde, vrijmoedige en betekenisvolle verkondiging van het evangelie van het gezin.

23. Hoe komt de dimensie van het gezin aan bod in de vorming van priesters en andere pastorale werkers? Worden gezinnen zelf direct bij die vorming betrokken?

24. Zijn de mensen zich ervan bewust dat de razendsnelle evolutie van onze samenleving een voortdurende aandacht voor de taal in de pastorale communicatie vereist? Hoe kan doeltreffend worden getuigd van de prioriteit van de genade en wel zo dat het gezinsleven wordt opgevat en beleefd als een verwelcoming van de heilige Geest?

25. Hoe kunnen in de verkondiging van het evangelie van het gezin de voorwaarden worden gecreëerd die ervoor zorgen dat elk gezin kan zijn zoals God het zich droomt en dat de samenleving de waardigheid en de zending van het gezin erkent? Welke "pastorale bekering" en welke verder stappen in de richting van een diepgaand onderzoek moeten worden ondernomen om dit te bereiken?

26. Zijn mensen zich bewust van het belang van de samenwerking met sociale en politieke instellingen in dienst van het gezin? Hoe gebeurt dit concreet vandaag? Op welke criteria baseert men zich hiervoor? Welke rol kunnen gezinsorganisaties hierin spelen? Hoe kan die samenwerking worden ondersteund zelfs door een openlijke afwijzing van de culturele, economische en politieke processen die het gezin ondermijnen?

27. Hoe kunnen relaties tussen gezin, samenleving en politiek worden bevorderd en gezinnen ten goede komen? Hoe kan de ondersteuning van het gezin door de internationale gemeenschap en de staten worden aangemoedigd?

De begeleiding van toekomstige echtgenoten op de weg van de huwelijksvoorbereiding (39-40)

De synode heeft de vooruitgang erkend die de afgelopen jaren werd bereikt in het bevorderen van een werkzame voorbereiding van jonge mensen op het huwelijk, maar onderstreepte tegelijk de nood aan een groter engagement van de hele christelijke gemeenschap, niet alleen in de voorbereiding, maar ook in de eerste jaren van het gezinsleven.

28. Hoe wordt de huwelijksvoorbereiding voorgesteld met het oog op het belichten van de roeping en de zending van het gezin in overeenstemming met geloof in Christus? Wordt ze voorgesteld als een authentieke kerkelijke ervaring? Hoe kan ze vernieuwd en verbeterd worden?

29. Hoe stelt de christelijke initiatiecatechese een openheid op de roeping en zending van het gezin voor? Welke stappen vooruit worden op het terrein als de meest dringende beschouwd? Hoe kan het verband tussen doopsel, eucharistie en huwelijk worden voorgesteld? Op welke manier vinden catechumenaat en mystagogie een plaats als onderdeel van de huwelijksvoorbereiding? Hoe kan de gemeenschap bij de voorbereiding betrokken worden?

De begeleiding van gehuwde koppels in de eerste jaren van hun huwelijksleven (40)

30. Hebben de huwelijksvoorbereiding en de begeleiding van koppels in de eerste jaren van hun huwelijksleven voldoende waardering voor de belangrijke bijdrage van het getuigenis en de ondersteuning die gezinnen, verenigingen en gezinsorganisaties kunnen geven? Welke positieve ervaringen kunnen in dit verband vermeld worden?

31. De pastorale begeleiding van koppels in de eerste jaren van hun gezinsleven – zoals werd opgemerkt in het synodale debat – heeft nood aan verdere uitwerking. Wat zijn de belangrijkste initiatieven die al werden genomen? Welke elementen moeten in parochies, bisdommen of verenigingen en bewegingen nog verder ontwikkeld worden?

De pastorale zorg voor wie burgerlijk is getrouwd of ongehuwd samenwoont (41-43)

De synode debatteerde over verschillende situaties die het resultaat zijn van een veelheid van culturele en economische factoren, van praktijken die geworteld zijn in de traditie en van de moeite die jongeren hebben om zich te engageren in levenslange keuzes.

32. Welke criteria moeten worden gehanteerd voor een correcte pastorale onderscheiding van de diverse situaties in het licht van het onderricht van de Kerk, voor wie de wezenlijke onderdelen van het huwelijk zijn: eenheid, onverbrekelijkheid en openheid op nieuw leven?

33. Is de christelijke gemeenschap in staat om pastoraal betrokken te zijn in dergelijke situaties? Hoe kan ze helpen bij het onderscheiden van de positieve en de negatieve elementen in het leven van koppels die burgerlijk gehuwd zijn en wel zo dat ze hen

kan voorlichten en ondersteunen op de weg naar groei en bekering in de richting van het sacrament van het huwelijk? Hoe kunnen de mensen die ongehuwd samenwonen geholpen worden om te kiezen voor het huwelijk?

34. Welke antwoorden kunnen in het bijzonder gegeven worden aan probleemsituaties die het gevolg zijn van het voortbestaan van traditionele vormen van een huwelijk in etappes of gearrangeerd door de families?

De zorg voor gebroken gezinnen (echtgescheidenen, niet-hertrouwde echtgescheidenen, hertrouwde echtgescheidenen, eenoudergezinnen) (44-54)

Het synodale debat heeft ook de noodzaak onderstreept van een pastoraal gebaseerd op de *kunst van de begeleiding*, “het aanhouden van een heilzaam ritme op onze weg, d.w.z. nabij zijn met een respectvolle blik vol medeleven, maar dan een die tegelijk geneest, bevrijdt en aanmoedigt om te groeien in het christelijke leven” (*Evangelii Gaudium*, 169).

35. Is de christelijke gemeenschap klaar om zorg te dragen voor gebroken gezinnen zodat zij de barmhartigheid van de Vader kunnen ervaren? Hoe kan de christelijke gemeenschap zich engageren in het wegwerken van sociale en economische factoren die deze gezinnen nog vaak determineren? Welke stappen zijn al gezet en welke moeten er nog gezet worden om deze aanpak en het missionaire bewustzijn dat hem ondersteunt, te versterken?

36. Hoe kan het opstellen van gemeenschappelijke pastorale richtlijnen op het niveau van de particuliere Kerken aangemoedigd worden? Hoe kan in dit opzicht een dialoog worden ontwikkeld tussen de verschillende particuliere Kerken ‘cum Petro et sub Petro’?

37. Hoe kan de procedure voor het nietig verklaren van een huwelijk toegankelijker, soepeler en indien mogelijk gratis worden gemaakt?

38. De sacramentenpastoraal met betrekking tot hertrouwde echtgescheidenen heeft nood aan verdere verdieping, met inbegrip van een evaluatie van de praktijk bij de orthodoxen en rekening houdend met “het onderscheid tussen de objectieve toestand van zonde en verzachtende omstandigheden” (RS 52). Wat zijn de vooruitzichten in een dergelijk geval? Welke stappen zijn hier mogelijk? Welke suggesties kunnen worden gedaan om te verhelpen aan vormen van onterecht en onnodig beletsel?

39. Voorziet de huidige wetgeving in een geschikt antwoord op de uitdagingen die gemengde en interreligieuze huwelijken stellen? Moet er met nog andere elementen rekening worden gehouden?

De pastorale zorg voor personen met een homoseksuele neiging (55-56)

De pastorale zorg voor personen met een homoseksuele neiging zorgt vandaag voor nieuwe uitdagingen, die toe te schrijven zijn aan de manier waarop hun rechten worden voorgesteld in de samenleving.

40. Hoe kan de christelijke gemeenschap pastorale aandacht geven aan gezinnen waarvan sommige leden een homoseksuele neiging hebben? Op welke manier is het mogelijk om zich in het licht van het evangelie te bekommeren om personen die zich in dergelijke situaties bevinden en daarbij elke vorm van onrechtvaardige discriminatie te vermijden? Hoe kan men wat Gods wil in hun situatie vraagt, verhelderen?

Het doorgeven van het leven en de uitdaging van de denataliteit (57-59)

Het doorgeven van het leven is een fundamenteel onderdeel van de roeping en de zending van het gezin: "De echtgenoten weten dat zij in hun taak om menselijk leven door te geven en op te voeden, wat als hun eigenlijke zending moet worden beschouwd, de medewerkers en als het ware de vertolkers zijn van de liefde van de scheppende God" (*Gaudium et Spes*, 50).

41. Wat zijn de meest betekenisvolle initiatieven die werden genomen om de openheid op het leven en ook de menselijke schoonheid en waardigheid van het vader of moeder worden op een efficiënte manier bekend te maken en te bevorderen in het licht van bijvoorbeeld de encycliek *Humanae Vitae* van de zalige paus Paulus VI? Hoe kan de dialoog met de wetenschappen en de biomedische technologieën gestimuleerd worden mét respect voor de menselijke ecologie van de voortplanting?

42. Een genereus moeder- en vaderschap heeft nood aan structuren en instrumenten. Werkt de christelijke gemeenschap daadwerkelijk solidair en ondersteunend? Hoe doet ze dat? Heeft ze ook de moed om valabele oplossingen op het sociaalpolitieke niveau voor te stellen? Hoe kunnen adoptie en pleegouderschap aangemoedigd worden als een krachtig teken van vruchtbare generositeit? Hoe kan ervoor worden gezorgd dat de kinderen met toewijding en respect worden opgevoed?

43. De christen beleeft het moeder- en vaderschap als een antwoord op een roeping. Wordt die roeping voldoende benadrukt in de catechese? Welke vorming wordt er aangeboden opdat die roeping effectief het geweten van de echtgenoten leidt? Zijn de mensen zich bewust van de zware consequenties van de demografische veranderingen?

44. Hoe bestrijdt de Kerk de plaag van abortus en bevordert ze een werkzame cultuur van het leven?

De uitdaging van de opvoeding en de rol van het gezin in de evangelisatie (60-61)

45. Het vervullen van hun educatieve zending is lang niet altijd gemakkelijk voor de ouders. Vinden ze voldoende solidariteit en ondersteuning in de christelijke gemeenschap? Welke suggesties in verband met vorming kunnen er gedaan worden? Welke stappen kunnen worden ondernomen opdat de opvoedkundige opdracht van de ouders ook op het sociaalpolitieke niveau zou erkend worden?

46. Hoe kunnen ouders en christelijke gezinnen ervan bewust gemaakt worden dat de plicht om het geloof door te geven een intrinsiek aspect is van het christen zijn?

© Copyright 2014 – Secretariaat-generaal van de Bisschoppensynode
Vertaling: IPID (Persdienst van de Bisschoppenconferentie van België, E
g.lesage@interdio.be)
Een uitgave van Licap, Guimardstraat 1 – 1040 Brussel, E info@licap.be